

Znamenitosti nekoč in danes

1. SPOMENIK PADLIM BORCEM

Nasproti nekoč pomembnega hotela Pri treh kronah, kasneje Triglav, so leta 1957 postavili spomenik, posvečen padlim borcem v 2. svetovni vojni. Sestavljen je iz treh kipov, ki predstavljajo suženjstvo, upor in svobodo. Celotno zasnovno spomenika si je zamislil arhitekt Ivo Spinčič, kipe pa je izdelal kipar Alojz Kogovšek.

2. BOTANIČNI PARK

Ustanovitelj botaničnega parka je bila družina Scaramangà iz Trsta. Sredi 19. stoletja so zgradili vilo Mirasasso, v kateri so živeli le občasno, ob vili pa je trgovec in ladjar Giovanni Scaramangà dal zasaditi rastline z vseh koncev sveta, ki so jih prinašali njegovi pomorščaki. V parku so zgradili palmarij za tropske rastline.

3. HOTEL PRI TREH KRONAH, DANES HOTEL TRIGLAV

Na mestu nekdanje gostilne Na lokandi na vhodu v Sežano je bil leta 1803 zgrajen hotel Pri treh kronah. Gostil je pomembne osebnosti, tudi kronane glave. Tu je pred 1. svetovno vojno nekaj časa stanoval avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinand. Po 1. svetovni vojni se je hotel preimenoval v Tre corone, po 2. svetovni vojni pa v Hotel Triglav.

4. VOJAŠKO POKOPALIŠČE

Vojaško pokopališče v Sežani je iz 1. svetovne vojne. Na njem so pokopani vojaki avstro-ogrške vojske, ki so padli med leti 1915 in 1917.

5. CERKEV SV. MARTINA

Leta 1509 so v Sežani zgradili prvo cerkev, ki naj bi bila podobna tisti v Šmarjah pri Sežani. Posebna je predvsem zato, ker so leta 1794 zgradili zvonik, ločen od cerkve. Šele sto let pozneje so cerkev zvišali in dodali še dve ladji. Nagrobna plošča grofa Benvenuta Petača iz leta 1588 je vgrajena v zid desne ladje.

6. KOSOVELOVA KNJIŽNICA

Prvi lastnik stavbe je bil inženir Karel Polaj, ki je sodeloval pri gradnji Južne železnice Dunaj-Trst (1857). Hišo je od Polajev kupil Galati (Galatis), ki je bil poročen s Scaramangajevo hčerko Angeliki (Vila Angelika). Okoli 1911 jo je dal v najem občini za vojaške namene. Pod Italijo je bila občinska hiša. Vrtec je bil v teh prostorih že okoli leta 1930, pa tudi po 2. sv. vojni. Od 1975 je tu Kosovelova knjižnica.

7. POLAJEV STOLP

Polajev stolp je bil silos za shranjevanje žita ali krme, v kletnih prostorih pa je bil izdelben vodnjak, globok toliko, kolikor je nad zemljo visok. Ta osem kotni stolp je bil last družine Polaj in danes spada v kulturno dediščino kraja.

8. STARA ŠOLA IN ROJSTNA HIŠA SREČKA KOSOVELA

Prvo pravo šolsko poslopje v Sežani je bilo zgrajeno 1892. V zgornjem nadstropju šole je stanovala družina nadučitelja Antona Kosovele. Tu se je leta 1904 rodil pesnik Srečko Kosovel. Leta 1976 je arhitekt Janez Suhadolc stanovanje preoblikoval v Kosovelovo spominsko sobo.

9. SODIŠČE (zgrajeno okoli 1892)

10. STARI GRAD

Stari grad so dali sezidati člani tržaške plemiške rodbine Petač. Petači so v 16. st. dobili baronski in grofovski naslov ter posest v Brkinih. Grof Ludvik Petač je živel v gradu Schwarzeneg v Podgradu pri Vremah do leta 1713, ko so mu uporni kmetje požgali grad. Zato se je preselil v Sežano. Najprej so Petači živeli v hiši ob cerkvi. Čez čas so dali zgraditi novo bivališče, ki ga Sežanci imenujemo Stari grad. Poslopje je bilo obnovljeno leta 1824. Za Petačem je Stari grad imel več lastnikov: Marini, Polaj ... Zadnjemu lastniku baronu Economu so stavbo 1948 nacionalizirali. Od leta 1953 do 1994 je bila v teh prostorih Glasbena šola, po zadnji obnovi leta 2004 pa Abanka, zavarovalnica Triglav in stanovanja.

11. ŽELEZNIŠKA POSTAJA

Leta 1857 je bila dokončana Južna železnica od Dunaja do Trsta. Na levi je bila Gostilna Štolfa, na desni pa rojstna hiša Danila Dolcija, pesnika, pisatelja in borca za človekove pravice. Zdaj je na tem prostoru Hotel Tabor.

12. VILI PAXIMADI OZ. STOCK/ŠTOK

Vili Paximadi oziroma Stock/Štok (za hotelom Tabor). Prvi lastnik leve vile je bila od leta 1873 grška rodbina Paximadi. Leta 1924 jo je kupil inženir Emilio Stock, ustanovitelj Cementarne Anhovo. Nacionalizirana je bila leta 1948. Prvi lastnik desne vile je bil od 1873 Angelo Motta, potem je menjala več lastnikov, med njimi je bil Paximadi (1905-1918), leta 1925 pa je tudi to vilo kupil Emilio Stock. Nacionalizirana je bila leta 1948.

KRIŽEM KRAS...PO SEŽANI

PARTIZANSKA CESTA

NEKOČ IN DANES

Kosovelova knjižnica Sežana
Ulica Mirka Pirca 1, 6210 Sežana
tel: 05 731 00 34,
e-mail: kosovelova.knjiznica@guest.arnes.si
www.sez.sik.si

Medobčinsko društvo prijateljev
mladine Sežana
Partizanska 18, 6210 Sežana
tel: 05 73 41 486,
e-mail: drustvo.prijatelj@iol.net
www.mdpm.si

Izdajatelj: Kosovelova knjižnica Sežana v sodelovanju z Medobčinskim društvom prijateljev mladine Sežana.

Mladi raziskovalci, fotografije in besedilo: Anuša Babuder, Enej Macarol, Mihaela, Larisa in Lucija Bajec Peca, Igor Radič, Arian Rener, Žan Skok, Matija Šemrov, Nejc in Špela Trampuž Obradovič.

Mentorici: Marija Godnič in Maja Razboršek.

Za pomoč se zahvaljujemo Jolki Milič, Janku Kastelicu, Francu Tavčarju in Leopoldu Merlaku. Stare razglednice iz zbirke Kosovelove knjižnice Sežana.

Leto izdaje: 2013

Naklada: 2000 izvodov

Desna stran Partizanske

- Spomenik padlim borcem 2. svetovne vojne.
- Botanični park, Scaramanga začel urejati 1848, palmarij zgradili 1880.
- Prostori za služinčad vile Mirasasso, zdaj Komunalno stanovanjsko podjetje.
- Vila Mirasasso, prvi lastnik Scaramanga, zdaj sedež Občine Sežana.
- Upravna enota Sežana, pod Avstrijo na tem prostoru gostilna Pri pošti, potem gostilna Francin.
- Jelerčičevi – Kotlarjevi, izdelovali kotle.
- Ubožna hiša, prvi lastnik Ostertag.
- Ulčarjevi, zdaj Čehovi.
- Staro poslopje grofa Petača, zgrajeno v prvi polovici 18. stol., tudi sodišče, okoli 1817 kupili Polaji. Pošta pod Avstrijo, vojašnica pod Italijo, zdaj ohranjen samo del poslopja.
- Cerkev sv. Martina, prvotna 1509. Ob obnovi Rajmund Mahorčič podrl cel niz hiš in povečal trg, ki so mu takrat rekli Rajmundov trg (1895-1909).
- Občinska hiša - ob zvoniku, knjižnica, hranilnica in posojilnica in šolski razred pod Avstrijo, pošta pod Italijo.
- Pri Viktorju, popraviljal kolesa.
- Gostišče Mahorčič. Prvi lastnik Bartolomeo Luxa (1815), okoli 1824 kupili Polaji, 1850-60 pa lastnik Rajmund Mahorčič, potem sin Ludvik.
- Pri Ančki, majhna kavarna in tobak pod Avstrijo, pod Italijo Caffè Impero, najemnica Pavla Vatovec, poročena Capra.
- Pekovi. Prvi lastnik okoli 1800 Delena, Petačev oskrbnik, poročen s Petačevo rejenko Ano Veroniko Just. Drugi lastnik Mahorčič, potem Josip Pirjevec, zadnji lastnik od 1920 družina Milič, ki je imela pekarno in slaščičarno.
- Lekarna pod Avstrijo in Italijo. Prvi lastnik Delena, lekarno vodil najemnik, potem lastnik Ritschel, 1909 kupil Mahorčič, 1918 pa Brelič (Brelli).
- Banka (Casa di risparmio) pod Italijo. Prvi lastnik Delena okoli 1880.
- Železnina Goljevšček. Prvi lastnik Delena 1879, okoli 1885 najemnik Goljevšček imel trgovino z mešanim blagom, tudi železnino. Tu našli sliko sv. Suzane. Zdaj slaščičarna Nautilus, nekoč zelenjavna trgovina.
- Hotel Central. Prvi lastnik 1880 Drufovka. Najprej trgovina usnja, od 1900 hotel, ime Central okoli 1920-30. Prej je bil hotel imenovan po lastnikih, ki so se menjali (Gombač, Bevčič, Zlobec ...).
- Pod Avstrijo lastnik Schaffer, vila Jogan pod Italijo okoli 1930 (zraven vrt, kjer je zdaj zdravstveni dom).
- Pod Avstrijo Gostilna Gulič (Franja). Gostilna Hrib okoli 1920. Med 2. sv. vojno pogorela. Zdaj na tem mestu novejša stavba, spodaj bar Metuljček.
- Pirjevčevi, nekoč trgovina metraže, v kletnih prostorih krojač. Do nedavne ga trgovina čevljev Alpina.

- B'zkovi, na vogalu z Levstikovo ulico. Nekoč trgovina usnja. Prvi lastnik Karel Konobel, potem hči Marta Veržon, potem B'zkovi.
- Rebcovi (v dvorišču desno, vhod med B'zkovo in Merlakovo hišo).
- Čukovi (v dvorišču levo, vhod med B'zkovo in Merlakovo hišo).
- Merlakovi. Pod Avstrijo in pod Italijo Merlakovi imeli osmico. V pritličju oddajali za različne dejavnosti: mesnica, fotograf, urar, trgovine ...
- Rožičevi pod Avstrijo, med 2. sv. vojno Uršičevi, zdaj Metljakovi.
- Prej vrt, zdaj nova stavba, v pritličju trgovine in gostinski lokali.
- Malalan, pod Avstrijo lastnik gostilne Renčelj, potem Štolfa.
- Gostilna Pri lovcu pod Avstrijo (nasproti Mercatorja – proti bolnici).
- Kamnoseštvo že pod Italijo.
- Gostilna Pri Martinu (na tem mestu zdaj SKB Banka, cvetličarna ...).

- Zibernovi, čevljarji, pod Italijo trgovina s čevlji in čevljarška delavnica, po 1948 Peko, zdaj Kompas.
- Pekarna pod Italijo, zdaj lekarna. Spodaj kavarna Šport z balniščenim, zdaj picerija.
- Gostilna Starc pod Avstrijo, Pri Škorecu – Pri Mislju pod Italijo, zdaj restavracija Zepelin.
- Vinotoc pod Italijo, zdaj Steklarstvo Tulek.
- Rožičevi, pod Avstrijo in pod Italijo gostilna na levi in trgovina z mešanim blagom na desni strani.
- Mičelovi, v dvorišču, zdaj Fotoart.
- Rožičevi (Obiak).
- Kovačevi (Obiak).
- Nekot vrt Polhovlji, zdaj na tem mestu novejša stavba, v pritličju trgovine.
- Polhovlji (okoli 1930), prej Polajevi. Polhovlji imeli klobučarsko delavnico. (Pri Klobučarjevih). Že pod Avstrijo gostilna Pri Zvezdi (Zum Stern, Alla Stella).
- Restavracija pod Avstrijo, lastnica Nežika Amf (sorodnica Mahorčičev), 1907 so jo kupili od notarja Alberta Rumerja. Najprej Pri grozdku, potem Pri treh rožcah, Sežana in Planinskega društva Sežana.
- Stari grad. 1. lastnik Petač, obnovljen 1824, za Petačem več lastnikov: Marini, Polaj ... Economo zadnji lastnik. 1948 nacionalizirano. Od leta 1953 do 1994 Glasbena šola. Po zadnji obnovi leta 2004: Abanka, zavarovalnica Triglav in stanovanja.
- Rebcovi, Mežnarčevi, trgovina metraže in pogrebni potreščini.
- Senčarjevi, potem Kruščičevi, pod Italijo spodaj papirnica, zdaj frizerski salon.
- Štolfevi, trgovina jestvin že pod Avstrijo, gospodar župan Sežane v času 1. sv. vojne, zdaj Okrepčevalnica Center in Trgovina Gorenje, prej trgovina avtodelov.
- Slaščičarna tete Mice Skrinjar na vogalu, potem trafika, izdelava ključev, zdaj geodetske storitve.
- Brivec Gerželj, zdaj zavarovalnica Grave.
- Gostilna Pri Streli (Prijevec) na Bazoviški ul., mesarija spodaj levo (pri Mesarjevih), oboje že pod Avstrijo.
- Stara šola, 1892. Rojstna hiša Srečka Kosoveja, 1904, zdaj Ljudska univerza.
- Rdeča hiša. 1895 Vila Jaschi – prvi lastnik zdravnik Fran Jaschi iz Pazina. Od 1906 Vila Grandi, v lasti družine Grandi.
- Trgovina jestvin, lastnik Alojzij Vesel pod Avstrijo in pod Italijo, potem Vekoslav Jogan, tudi trgovina jestvin. Prva benčinska črpalka v Sežani.
- Kinezetovi, pod Italijo Bar Italia, prej sezanski krojač.
- Bella Venezia. Pod Avstrijo Gostilna Josipa Štolfe – Pri Judi, pod Italijo Bella Venezia.

Leva stran Partizanske:

- Hotel Pri treh kronah (danes Triglav), prej manjša gostilna Na lokandi, potem Scaramanga (sredi 19. stol.) sezidal hotel. Nad vrati letnica 1805 GM.
- Javna tehnična pod Italijo, po 2. sv. vojni avtobusna postaja.
- Pošta pod Avstrijo, Davčni urad pod Italijo, zdaj Veterinarska postaja.
- Detoni – prvi lastnik pod Avstrijo. Dedovala vnkunja učiteljica Hermina Wilfer (1890-1940). Zdaj Zupnišče.
- Gostilna Gregorin – Pri Joklnu pod Avstrijo in Italijo. Zadnji lastniki Jernovi.
- Gostilna Stari Prijevec (na vogalu) pod Avstrijo in Italijo.
- Gostilna Stari Prijevec (na vogalu) pod Avstrijo in Italijo.
- Gastilski dom pod Avstrijo (lastniki hiše Polajevi), med 1. sv. vojno Avstrijci spremenili v vojašnico, pod Italijo kino (Cinema teatro), po vojni kino, potem disca.
- Polajeva hiša, okoli 1857, od Polajev kupil Galati (Galatis), poročen s Scaramangajevih čerko Angeliki (Vila Angelika), dal v najem občini za vojaške namene okoli 1911. Pod Italijo občinska hiša, vrec že okoli 1930 in tudi po vojni, zdaj knjižnica (od 1975).
- Polajev stolp, spodaj vodnjak, nad zemljo žitnica.
- Pri Šmucju, prej Pri vagi, Na vagi. Prvi pošti. Prvi lastnik Polaj, delni lastnik Mahorčič leta 1917 kupil Šmuc – Pri Šmucju. Zadal na dvorišču nekoč velika lopa za konje in vozove.
- Mežnarčevi, trgovina metraže in pogrebni potreščini.
- Senčarjevi, potem Kruščičevi, pod Italijo spodaj papirnica, zdaj frizerski salon.
- Štolfevi, trgovina jestvin že pod Avstrijo, gospodar župan Sežane v času 1. sv. vojne, zdaj Okrepčevalnica Center in Trgovina Gorenje, prej trgovina avtodelov.
- Slaščičarna tete Mice Skrinjar na vogalu, potem trafika, izdelava ključev, zdaj geodetske storitve.
- Brivec Gerželj, zdaj zavarovalnica Grave.
- Gostilna Pri Streli (Prijevec) na Bazoviški ul., mesarija spodaj levo (pri Mesarjevih), oboje že pod Avstrijo.
- Stara šola, 1892. Rojstna hiša Srečka Kosoveja, 1904, zdaj Ljudska univerza.
- Rdeča hiša. 1895 Vila Jaschi – prvi lastnik zdravnik Fran Jaschi iz Pazina. Od 1906 Vila Grandi, v lasti družine Grandi.
- Trgovina jestvin, lastnik Alojzij Vesel pod Avstrijo in pod Italijo, potem Vekoslav Jogan, tudi trgovina jestvin. Prva benčinska črpalka v Sežani.
- Kinezetovi, pod Italijo Bar Italia, prej sezanski krojač.
- Bella Venezia. Pod Avstrijo Gostilna Josipa Štolfe – Pri Judi, pod Italijo Bella Venezia.

Ljubljana
Ljubljana

Partizanska cesta

Bazoviška cesta

Levstikova ul.

Partizanska cesta

Ul. L. mija

Srebrničeva ulica

Trst